

LICHT IN DE NACHT

“Zalig Kersfeest.” “Goede kerstdagen en een gelukkig, gezond en gezegend Nieuwjaar.” Al het goede dat wij elkaar wensen is deze dagen niet van de lucht: licht in de duisternis, een betere wereld dan de onze, liefde, vriendschap, gezondheid, voorspoed...

Liedjes van verlangen

Wensen zijn liedjes van verlangen, Als we alles al hadden, als het hier op aarde het Paradijs was of het Beloofde land, dan hoefden we niets te wensen. Zo gezien zijn wensen ook dromen over een betere wereld. En daarnaast dus ook een teken van het tekort van deze wereld. Een teken dat deze wereld een gebroken wereld is die hunkert naar vrede op aarde, naar liefde die alles overwint, kortom naar licht in de duisternis. En laat nu precies daar Lucas met zijn geboorteverhaal van Jezus op in pikken. Lucas situeert het geboorteverhaal van Jezus immers middenin in de duisternis.

Nacht

Om te beginnen bleek dat reeds uit de herberg waarin voor Jozef en Maria geen plaats was. Een andere vertaling voor herberg is immers “nachtverblijf”. En dat was dus wat Jozef en Maria zochten: een verblijf voor de nacht. En even later lezen we dat Lucas schrijft: “Niet ver daarvandaan” (nl. in hetzelfde gebied waar Jozef en Maria vertoefden), “brachten herders de *nacht* door in het veld...” Lucas laat er geen misverstand over bestaan: Jezus’ geboorteverhaal speelt zich af, niet in de volle zon, niet op een stralende zonovergoten dag, niet op het moment dat de zon triomfantelijk in het Zenit, aan de hoogste hemeltop, staat (wat je immers zou kunnen verwachten in het geboorteverhaal van een Vredevorst die het Licht der wereld wordt genoemd), nee, Lucas laat Hem zijn voetje op de aardse wal zetten in het duister van de nacht. So what?, zouden we kunnen zeggen. Er worden zoveel baby’s in de nacht geboren. Lucas geeft gewoon een tijdsaanduiding. Maar dan vergissen we ons in de strekking van zijn teksten en auteurschap.

Literaire hulde

Lucas is geen verslaggever, maar schrijft, bij wijze van eerbetuiging aan Jezus, een geboorteverhaal. Niet als exact verslag maar als hommage. Dat gebeurde in die tijd wel vaker. Dat grote mensen postuum, na hun dood, een geboorteverhaal kregen, waarin reeds de kiemen van hun bijzondere leven werden samengevat. Bij wijze van literaire hulde. En zo schreef ook Lucas (vele jaren nadat Jezus op aarde had rondgelopen), geïnspireerd door de verhalen dat Jezus zich met hart en ziel had ingezet voor marginalen en daklozen, armen en verschoppelingen, een bijzonder geboorteverhaal waarbij hij het nieuws van Jezus’ geboorte aan de onaanzienlijke herders melden. Door een engel, een godsbode, want dat was de manier van de bijbelschrijvers om duidelijk te maken dat zij geloofden dat God zelf aan ’t werk was.

Opletten geblazen

In dat geboorteverhaal laat Lucas Jezus veelbetekenend geboren worden in het duister van de nacht. En bij zo’n vermelding en begrip als het woordje “nacht” is het in de Bijbel opletten geblazen. Want dat gaat over meer dan een tijdsaanduiding. Dat gaat over de strekking en de betekenis van de komst van dit Kind. Dat gaat over de wereld waarin Jezus binnenkomt. Geen wereld van licht, maar van duisternis. In die tijd heel specifiek de wereld van Romeinse bezetting en harde dictatuur. Geen wereld waarin alles koe en ei is, pais en vree, maar een wereld vol onvrede en onrecht die, evenals onze wereld vandaag, nog heel veel te wensen overlaat. Een wereld waarin we elkaar met recht en reden vrede en geluk, gezondheid en de allerbeste wensen toedichten, juist omdat die wensen zozeer op de tocht staan. Op die manier van vertellen, houdt Lucas ons voor: God heeft weet van de duisternis op aarde. De gebrokenheid van de wereld laat God niet koud. Integendeel, God treedt in die duistere wereld binnen om haar tot het licht te heffen. Dat is de boodschap van Lucas.

Angst en vrees

Lucas gebruikt voor die boodschap nog meer beelden. Zo laat hij de 'lichtgevende' Godsboden de volgende twee woorden uitspreken: "Vreest niet." Kortom: licht brengen in de nacht betekent bij Lucas om te beginnen: het wegnemen van de angst en de vrees. En als we bedenken dat juist de vrees en de angst, die zich in zeer vele gedaanten aan de mens kan voordoen, het ultieme teken is van de aardse gebrokenheid, dan beginnen we misschien iets te begrijpen van de reikwijdte van de woorden "vreest niet". Hoeveel angst en vrees is er immers niet in ons kwetsbare bestaan? Niettemin klinkt bij Lucas de boodschap uit de hemel: 'vreest niet.' Heb vertrouwen, al is het tegen beter weten van de wereld in. Vertrouwen in het licht, ondanks de nacht. Ondanks de gebrokenheid op aarde. Want God zelf is in onze duisternis binnengekomen om haar op te heffen tot het licht.

Bijbelse oerwoorden

Hetzelfde is te horen bij de profeet Jesaja. "Het volk dat in duisternis wandelt zal een groot licht zien!" (Jes.9:1). Dat nu, is niet de taal van de natuurkunde, noch van de nostalgie of de romantiek, Het zijn Bijbelse oerwoorden. Het zijn woorden die op de eerste bladzijde van de Bijbel al geijkt worden: "De aarde was woest en ledig, en duisternis was over de afgrond. Maar God zei: licht, en er was licht." (Gen.1:3). Dat is, in de Bijbel, het allereerste woord dat God uitspreekt: "licht!". En dat ook is de strekking van het geboorteverhaal van Jezus: "er zal licht zijn en er was licht".

Belofte én opdracht

Naast belofte is dat meteen ook opdracht: dat wijzelf licht verspreiden. Er zal licht zijn. Anders gezegd: er dient licht te worden verspreid. Daarvoor is bv. nodig om ook het duister onder ogen te zien en het te benoemen. Om het bv. te benoemen als mensen langs elkaar heen leven. Om onvrede en onrecht aan te klagen. In het klein, in de wereld van gewone mensen onderling, maar evenzeer in het groot, in de wereld van de politiek, in de wereld waarin honger en armoede, vluchtelingenstromen en economische crisis wijzen op de schending van mensenrechten.

Tekenen van licht

Daarnaast vragen deze teksten ons ook om te kijken, niet alleen naar de duisternis, maar ook naar de tekenen van licht, die er zijn. Naar vriendschap en liefde. Naar zorgzaamheid, levensvreugde en medemenselijkheid. Naar mensen die omzien naar elkaar, die elkaar tot zegen zijn. Mensen die waarlijk samenleven zoals God het heeft bedoeld. Die opkomen voor gerechtigheid, voor eerlijke verdeling van de aardse rijkdommen, voor een natuurvriendelijke omgang met ons leefmilieu, voor pastorale aandacht. Overal waar dat gebeurt, daar straalt licht in de duisternis. En in deze tijd van het jaar mogen we onderstrepen: daar straalt het licht van Kerst.

Ernst Veen.